

TÀI LIỆU HỎI - ĐÁP

Nghị quyết số 15-NQ/TU, ngày 22/12/2023 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh trong nhân dân các dân tộc tỉnh Lai Châu giai đoạn 2024-2030

(Tài liệu do Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy biên soạn)

Câu 1:

Hỏi: Tình hình thực hiện việc xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh trên địa bàn tỉnh thời gian qua đã đạt được những kết quả như thế nào?

Trả lời

- Những năm qua, việc thực hiện xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh trong nhân dân các dân tộc trên địa bàn tỉnh luôn được quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai thực hiện và đạt được kết quả tích cực.

- Nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy đảng, người đứng đầu các cơ quan, tổ chức trong hệ thống chính trị và các tầng lớp nhân dân về thực hiện nếp sống văn minh từng bước được nâng lên.

- Cộng đồng dân cư, dòng họ, già làng, trưởng bản, người có uy tín đã tích cực tham gia tuyên truyền, vận động xóa bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu; một số hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu trong đời sống và sản xuất từng bước được xóa bỏ.

- Công tác bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa truyền thống tốt đẹp các dân tộc gắn với phát triển du lịch được quan tâm thực hiện.

Câu 2:

Hỏi: Những hạn chế, vướng mắc và nguyên nhân trong thực hiện việc xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh trên địa bàn tỉnh là gì?

Trả lời

*** Những hạn chế, vướng mắc:**

- Một số phong tục truyền thống tốt đẹp bị lợi dụng, biến tướng gây ra tác động tiêu cực và để lại nhiều hệ lụy đối với đời sống của nhân dân các dân tộc.

- Việc đưa nội dung xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu vào hương ước, quy ước của cộng đồng dân cư có nơi còn hình thức.

- Việc bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hoá chưa được quan tâm đúng mức; nhiều giá trị văn hóa có nguy cơ bị mai một. Mối quan hệ giữa xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh với công tác bảo tồn, phát huy giá trị bản sắc văn hóa truyền thống các dân tộc chưa được giải quyết hài hòa.

- Công tác biểu dương, nhân rộng những mô hình, điển hình tiên tiến chưa được chú trọng; việc xử lý các vi phạm chưa quyết liệt và hiệu quả.

*** Nguyên nhân:**

- Một số cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội chưa nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng và sự cần thiết của việc xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh đối với sự phát triển bền vững của địa phương.

- Công tác lãnh đạo, chỉ đạo của một số cấp ủy đảng, chính quyền đối với việc xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu chưa được quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo thường xuyên, quyết liệt, chưa huy động được sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị.

- Chưa có cơ chế, chính sách, lộ trình cụ thể trong việc xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh ở từng địa phương; hạ tầng kinh tế - xã hội, hệ thống các thiết chế văn hóa còn thiếu, chưa đồng bộ; trình độ nhận thức của một bộ phận người dân còn hạn chế.

- Vai trò của đội ngũ người có uy tín, trưởng bản, trưởng dòng họ trong công tác tuyên truyền, vận động chưa được phát huy hiệu quả.

Câu 3:

Hỏi: Quan điểm chỉ đạo về xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh được xác định như thế nào trong Nghị quyết số 15-NQ/TU của Tỉnh uỷ?

Trả lời

Xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh là trách nhiệm của các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, các cơ quan, đơn vị và các tầng lớp nhân dân trong tỉnh, trong đó, cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý phải thật sự gương mẫu trong thực hiện để quần chúng noi theo.

Thực hiện xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu phải gắn với bảo tồn, phát huy giá trị bản sắc văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc,

đảm bảo sự thống nhất, quyết liệt, đồng bộ từ tỉnh đến cơ sở; phát huy vai trò của cộng đồng dân cư, già làng, trưởng bản, người có uy tín trong đồng bào các dân tộc; góp phần xây dựng con người mới, nếp sống mới, tạo nên những giá trị văn hóa đặc sắc của đồng bào các dân tộc Lai Châu, trở thành nguồn lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và cuộc sống ấm no, hạnh phúc của Nhân dân.

Câu 4:

Hỏi: Mục tiêu cụ thể của tỉnh trong việc xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2024-2030 là gì?

Trả lời

- Đến hết năm 2024, 100% các thôn bản, khu dân cư, tổ dân phố đưa các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu vào quy ước, hương ước cộng đồng dân cư để từng bước đẩy lùi, tiến tới xoá bỏ. Phấn đấu 100% cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, 75% các hộ gia đình trong toàn tỉnh được tuyên truyền, nhận biết đầy đủ tác hại, hệ lụy của các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, các hoạt động mê tín dị đoan; tích cực vận động gia đình, dòng họ xoá bỏ, gắn với xây dựng nếp sống văn minh.

- Đến năm 2025, toàn tỉnh có trên 30% các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, các hoạt động mê tín dị đoan được xoá bỏ, trong đó cơ bản đẩy lùi tình trạng tảo hôn.

- Đến năm 2027, xoá bỏ trên 70% hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, các hoạt động mê tín dị đoan tồn tại trong đồng bào các dân tộc, gắn với xây dựng nếp sống văn minh và nông thôn mới.

- Phấn đấu đến năm 2030, các địa phương cơ bản xoá bỏ hết các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, các hoạt động mê tín dị đoan và thực hiện tốt các nội dung xây dựng nếp sống văn minh và nông thôn mới.

Câu 5:

Hỏi: Nhiệm vụ trọng tâm để thực hiện Nghị quyết số 15-NQ/TU được Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh xác định như thế nào?

Trả lời

- Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và Nhân dân các dân tộc trong tỉnh về sự cần thiết phải xoá bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, các hoạt động mê tín dị đoan gắn với xây dựng nếp sống văn minh. Nhận diện, xác định các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu cần xoá bỏ. Hướng dẫn cộng đồng dân cư xác định các hủ tục, phong tục, tập

quán lạc hậu đưa vào quy ước, hương ước; định kỳ hằng năm đánh giá, nhận diện và bổ sung cho phù hợp. Trong đó tập trung vào xóa bỏ một số hủ tục trong việc cưới, việc tang và các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu trong lao động sản xuất, đời sống sinh hoạt ảnh hưởng đến chất lượng, năng suất lao động, sức khỏe, môi trường...

- Xây dựng nếp sống văn minh, nâng cao chất lượng phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá” và Cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”. Triển khai thực hiện có hiệu quả các quy định của tỉnh về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, việc tổ chức lễ hội. Định hướng các tổ chức hội quần chúng xây dựng các tổ, nhóm, câu lạc bộ bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc gắn với thực hiện xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh.

- Tổ chức, phát động các phong trào, cuộc vận động xoá bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh; lựa chọn, chỉ đạo xây dựng các mô hình điểm và huy động các tầng lớp nhân dân tích cực tham gia; quan tâm nuôi dưỡng và nhân rộng các mô hình điểm để tuyên truyền, vận động với phương châm “lấy cái đẹp dẹp cái xấu”. Phát huy vai trò làm chủ, ý thức tự giác của người dân, dòng họ, người có uy tín, nghệ nhân dân gian trong triển khai và giám sát việc thực hiện; biểu dương, khen thưởng những cá nhân, tập thể tiêu biểu, điển hình trong quá trình tổ chức thực hiện, đấu tranh, phê phán mạnh mẽ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xử lý kịp thời các hành vi vi phạm trong thực hiện nếp sống văn minh, vi phạm hương ước, quy ước của cộng đồng dân cư.

Câu 6:

Hỏi: Những giải pháp chủ yếu nào được xác định nhằm thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 15-NQ/TU của Tỉnh uỷ?

Trả lời

Để thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 15-NQ/TU Đảng bộ tỉnh xác định 4 nhóm giải pháp chủ yếu sau:

(1) Tăng cường sự lãnh đạo các cấp ủy đảng, quản lý nhà nước, phát huy vai trò nòng cốt của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể trong tuyên truyền, vận động xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh.

(2) Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quán triệt nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và Nhân dân các dân tộc về xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh.

(3) Đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho Nhân dân.

(4) Huy động hiệu quả các nguồn lực triển khai thực hiện Nghị quyết.

Câu 7:

Hỏi: Cấp uỷ, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội cần làm gì để vận động Nhân dân các dân tộc trong tỉnh xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh?

Trả lời:

- Thành lập Ban Chỉ đạo xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh từ cấp tỉnh đến cơ sở để thống nhất lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện trong toàn hệ thống chính trị.

- Phát huy tinh thần, trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên từ tỉnh đến cơ sở; vai trò nòng cốt của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội trong tuyên truyền, vận động thực hiện xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh trong Nhân dân các dân tộc.

- Rà soát, sửa đổi, bổ sung, thay thế quy ước, hương ước của cộng đồng dân cư đảm bảo theo quy định của pháp luật, phù hợp với tình hình thực tiễn của từng địa bàn dân cư; tổ chức thực hiện nghiêm túc, hiệu quả nhằm từng bước đẩy lùi, tiến tới xoá bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, trọng tâm là các hủ tục rườm rà trong việc cưới, việc tang, lễ hội, tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống.

- Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý nhà nước đối với việc xoá bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và tổ chức lễ hội; xử lý kịp thời, nghiêm minh các hành vi vi phạm, nhất là đối với cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; đưa nội dung chấp hành tốt các quy định về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội vào tiêu chí bình xét các danh hiệu văn hóa.

Câu 8:

Hỏi: Công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc về xoá bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh được Nghị quyết xác định như thế nào?

Trả lời:

- Đẩy mạnh quán triệt, học tập và triển khai thực hiện Nghị quyết số 15-NQ/TU gắn với tiếp tục triển khai thực hiện các chủ trương, nghị quyết của Trung ương và Tỉnh uỷ về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước.

- Đưa các nội dung xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp sống văn minh vào nội dung sinh hoạt thường kỳ của cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị, tổ chức chính trị - xã hội, trọng tâm là:

+ Đối với việc cưới: tuyên truyền, vận động tổ chức cưới, hỏi với nghi thức đơn giản, vui tươi, lành mạnh, tiết kiệm, đúng Luật Hôn nhân và gia đình, không tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống, lợi dụng tục kéo vợ, thách cưới cao...

+ Việc tang: Phát huy vai trò của già làng, trưởng bản, người có uy tín ở khu dân cư trong việc hướng dẫn thực hiện các nghi lễ truyền thống theo phương châm đơn giản, tiết kiệm. Xử lý nghiêm đối với những đám tang không đảm bảo thời gian chôn cất người qua đời theo quy định trong vòng 48 giờ kể từ khi qua đời, không quá 24 giờ nếu người qua đời do bệnh truyền nhiễm, dịch bệnh.

+ Tuyên truyền, vận động Nhân dân thay đổi các tập quán lạc hậu trong đời sống sinh hoạt, lao động sản xuất, giữ gìn vệ sinh môi trường, tích cực tham gia xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh, giảm nghèo bền vững,...

- Phát huy tốt vai trò của các cơ quan báo chí, truyền thông Trung ương, địa phương; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, phổ biến, tạo sự đồng thuận cao trong triển khai thực hiện.

- Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng cho cán bộ, công chức, viên chức các ngành, các cấp, nhất là tổ dân vận thôn bản, tổ dân phố, khu dân cư; các trưởng bản, bí thư chi bộ,... nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng trong việc thực hiện các biện pháp xóa bỏ hủ tục, tập quán lạc hậu.

- Xây dựng, biên soạn các tài liệu tuyên truyền về hậu quả, hệ lụy của các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu và những tác động tiêu cực đến sự phát triển con người, đời sống xã hội. Tập trung giáo dục, tuyên truyền trong hệ thống giáo dục từ mầm non đến trung học, cũng như qua các hoạt động ngoại khóa, để hình thành những thói quen và tư duy mới.

Câu 9:

Hỏi: Giải pháp về phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho Nhân dân được Nghị quyết xác định như thế nào?

Trả lời:

- Tập trung nguồn lực đầu tư xây dựng hệ thống kết cấu hạ tầng kỹ thuật quan trọng; ưu tiên nguồn lực đẩy mạnh xây dựng, nâng cấp kết cấu hạ tầng nông nghiệp, nông thôn, nhất là phát triển hệ thống giao thông nông thôn, liên xã, liên bản:

+ Nâng cao chất lượng hoạt động thông tin, tuyên truyền, phát thanh, truyền hình; phát triển, phổ cập Internet băng rộng và phủ sóng điện thoại đến vùng sâu, vùng xa, biên giới của tỉnh.

+ Đẩy mạnh ứng dụng khoa học và công nghệ vào nông nghiệp, mở rộng sản xuất nông nghiệp an toàn, nông nghiệp hữu cơ.

+ Nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia, lồng ghép các nguồn vốn tập trung cho các chính sách hỗ trợ phát triển sản xuất, giải quyết việc làm, tăng thu nhập, cải thiện, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và môi trường sống của người dân nông thôn.

- Bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa tốt đẹp của các dân tộc gắn với phát triển du lịch; xây dựng các giá trị, bản sắc văn hóa truyền thống của các dân tộc trở thành những sản phẩm và dịch vụ du lịch đặc sắc, phát triển du lịch cộng đồng, cải thiện đời sống vật chất và tinh thần thực chất, bền vững cho đồng bào các dân tộc.

- Tập trung các nguồn lực tiếp tục ưu tiên đầu tư phát triển kinh tế - xã hội, cải thiện đời sống của đồng bào vùng dân tộc thiểu số, vùng đặc biệt khó khăn; lồng ghép kinh phí thực hiện các chương trình, chính sách, dự án phát triển kinh tế - xã hội của các cơ quan, đơn vị, địa phương và các nguồn lực xã hội hóa hợp pháp khác để thực hiện giảm thiểu, tiến tới xóa bỏ tình trạng tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống./.
